

A KARÁCSONYI AJÁNDÉK

O. H E N R Y

Egy dollár nyolcvanhét cent. Összesen ennyi. És ebből hatvan cent apróban. Pennykben, melyeket egyenként gyűjtött össze. Della háromszor is megszámlolja. Egy dollár nyolcvanhét cent. És másnap karácsony.

Itt aztán nem marad más hátra, mint lerogyni a kopott díványra és zokogni.

Amíg a ház úrnője sóhajtozik és sírdogál, vessünk egy pillantást az otthonra. Bútozott lakás heti húsz dollárért. Mindenütt a nincstelenség árulkodó jelei.

Lent az előszobában egy levélszekrény, amelybe sohasem érkezik küldemény, mellette egy villanycsengő, amelyből lehetetlen hangot kicsalni. Itt szomorodik egy névtábla is „Mr. James Dillingham Young” felirattal.

A „Dillingham” név a hajdani jólét idejében került oda, amikor a tulajdonosa még harminc dollárt keresett hetente. Most, amikor a bevétel húsz dollárra zsugorodott, a „Dillingham” betűi jelentéktelenné váltak, és mintha a nagy D mögé szeretnének elbújni. De mindahányszor, amikor Mr. James Dillingham Young hazaérkezik, és belép az ajtón, Jimnek szólítják, és Mrs. James Dillingham Young szívélyesen öleli át, akit az imént mint Dellát ismertünk meg.

Della befejezte a sírást, és bepúderozta arcát. Az ablaknál állt, és unalmasan nézett egy szürke cicát, amint a szürke kerítésen sétálgatott a szürke hátsó udvarban. Holnap karácsony, és csak 1,87 dollárja van Jim ajándékára. Hónapok óta gyűjtötte a pénzt, és ez az eredmény. Heti húsz dollár nem sokat ér. A kiadások többre rúgtak, mint ahogyan azt ő számította. Ez mindig így van. Csak 1,87 dollár, és ebből kell Jimnek ajándékot vennie. Az ő Jimjének. Oly sok boldog órán át tervezgette, mivel fogja őt meglepni. Valami kedvességgel és különlegességgel, ami csak egy picit is kifejezi azt az örömet, hogy ő Jimé lehet.

A szoba ablakai között egy keskeny tükör volt. Della hirtelen elfordult az ablaktól, és a tükör elé állt. Szeme ragyogott, de az arca egy pillanatra elszíntelenedett. Hirtelen mozdulattal leengedte a haját, és hagyta, hogy teljes hosszúságában elterüljön a vállán.

Két dolog volt kettejük életében, amire nagyon büszkék voltak. Az egyik Jim aranyórája, amely még apja és nagypapa tulajdona volt. A másik pedig Della haja. Ha Sába királynője a szemben levő folyosón lakott volna, Della egy szép napon kilógatta volna a haját, csak hogy megszégyenítse öngyászát ékszereivel és ajándékaival együtt. Ha Salamon király lett volna a házfelügyelő sok-sok kincsével a pincében, Jim kivette volna az óráját minden alkalommal, ahányszor csak elmegy előtte, hogy megpukkadni lássa az irigységtől.

Della gyönyörű haja barna vízesésként zúdult a vállára. Majd gyorsan és idegesen visszatúzta. Egy pillanatra elbizonytalanodott, megállt, és egy-két könnycsepp hullott az elnyúlt, piros szőnyegre.

Felkerült az öreg barna kabát és kalap. Egy szoknyaperdülés, és csillogó szemekkel máris kiröppent a szobából, le a lépcsőn, ki az utcára.

A „Mme Sofronio – hajáru minden választékban” feliratig meg sem állt. Della berontott, és lihegve összeszedte magát.

– Megveszi a hajamat? – kérdezte.

– Vásárolok haját – mondta a madame. – Vegye le a kalapját, hadd nézzem meg!

Legördült a barna hajzuhatag.

– Húsz dollár – mondta a madame gyakorlott kézzel fölemelve a hajtömeget.

– Gyorsan adja ide! – válaszolta Della.

Ó, a következő két óra rózsaszín szárnyakon szállt el. Lázasan kutatott mindenütt a boltokban Jim ajándéka után.

Végre megtalálta. Ez csakis Jimnek készült, senki másnak. Nem is volt ehhez hasonló az üzletekben, pedig mindegyiket jól megvizsgálta. Egy platina óralánc volt, gyönyörű szép, méltó az órához. Amint megpillantotta, tudta, hogy ez csak Jimé lehet. Olyan volt, mint ő maga; jó ízlésű és minőséges. Huszonegy dollárba került, és sietett haza a megmaradt nyolcvanhét centjével. Ezzel a láncsal Jim aztán bármilyen társaságban büszkén pillanthat rá az órájára, és méltón mondhatja meg a pontos időt. Pompás, akár az óra, melyet Jim eddig csak titkon nézett meg a régi bőrszifj miatt, ami eddig a láncot helyettesítette.

Mire Della hazaért, lelkesedése egy kicsit lelohadt. Előkapta sütővasát, meggyújtotta a gázt, és megpróbálta enyhíteni a nagylelkűségből és szeretetből elkövetett pusztítást.

Negyven percen belül haja apró, sűrű, göndör fürtökkel volt tele, és új frizurája elragadó, vásott csittrivé varázsolta. Sokáig nézte magát a tükörben figyelmesen és bírálóan.

– Ha Jim meg nem öl – mondta magának –, mielőtt jobban megnéz, azt mondja majd, hogy kőristalány vagyok. De hát mit tehettem volna, mit tehettem volna egy dollár nyolcvanhét centtel?

Hét órakerész kész lett a kávé, és a serpenyő is felkerült a tűzhely hátsó lapjára, felmelegítve, a hússzeletek sütésére várva.

Jim sohasem késett. Della kezében tartotta az óraláncot, és az asztal sarkánál ült az ajtó közelében. Ekkor meghallotta Jim lépteit az első emeleti lépcsőn, és egy picit pillanatra elsápadt. Szokása volt halk imákat mondani a legkisebb, mindennapi dolgokhoz, és most ezt sutogta:

– Kérlek, Istenem, gondolja úgy, hogy így is szép vagyok!

Kinyílt az ajtó, Jim belépett, és becsukta maga mögött. Soványnak és nagyon komolynak tűnt. Szegény ördög, még csak huszonkettő, de máris családi gondok gyötrik. Új kabátra lenne szüksége, és kesztyűje sincs.

Jim beljebb lépett. Dellára nézett, szemében olyan kifejezés látszott, amit a nő nem tudott megfejteni, és ez megrémítette. Nem harag volt, sem meglepetés, sem rosszállás, sem rémület, egyáltalán semmi olyan érzélem, amelyre Della felkészült. Csak mozdulatlanul bámulta, különös kifejezéssel az arcán.

Della felugrott az asztaltól, és feléje indult.

– Jim, kedvesem – kiáltotta –, ne nézz így rám! Levágattam a hajam és eladtam, mert nem éltem volna túl a karácsonyt, ha nem veszek neked ajándékot. Újra ki fog nőni, nem bánod, ugye? Egyszerűen meg kellett tennem. A hajam borzasztóan gyorsan nő. Kívánj már boldog karácsonyt, Jim, és legyünk vidámak. Még nem is tudod, hogy milyen szép, milyen gyönyörű ajándékot vettem neked!

– Levágattad a hajad? – kérdezte Jim, mintha nem értene semmit.

– Levágattam és eladtam – válaszolta Della. – Nem szeretsz így? Én a hajam nélkül is én vagyok, nem?

Jim különös tekintettel nézett szét a szobában.

– Azt mondd, oda a hajad? – kérdezte tétován.

– Ne keresd! – mondta Della. – Eladtam, mondtam, hogy eladtam, elment. Karácsony van, kedvesem! Légy jó hozzám, mert teérted adtam el a hajam.

Jim mintha hirtelen felébredt volna. Megölelte Dellát. Megcsókolta. Aztán kivett egy csomagot a zsebéből, és az asztalra dobta.

– Ne törődj vele, Della! – kérte. – Nincs semmi kifogásom a hajvágás ellen vagy a sampon ellen, vagy más ellen, semmi sem csökkentheti szeretetemet az én kis feleségem iránt.

Della fehér ujjai gyorsan kibontották a csomagot. Örömeiben fölkiáltott, aztán könnyezni és sírni kezdett.

Ott feküdtek a fésűk szépen elrendezve, amelyek után Della már régóta vágyakozott a Broadwayen lévő üzlet kirakatából. Gyönyörű fésűk voltak, éppen a hajához illő színben. És most az övé mind, de a haj, amibe beletűzhetné, már nincs többé. Aztán könnyeivel küszködve elmosolyodott, és megszólalt:

– A hajam olyan gyorsan nő, Jim!

Ekkor Della, mint egy macska, fölugrott, és sóhajtott.

Jim még nem is látta a pompás ajándékát, az új óraláncot. Félénken nyújtotta a férfinak a tenyerén.

– Nem csodálatos, Jim? Az egész várost bejártam érte. Naponta majd százszor is ránézhetsz az órádra, hogy megtudd, mennyi az idő. Add ide az órád! Szeretném látni, hogyan áll rajta.

Ahelyett, hogy Jim teljesítette volna a kívánságot, lefeküdt a díványra, karjait a feje alá helyezte, és mosolygott.

– Della – mondta –, tegyük el a karácsonyi ajándékainkat. Túl szépek ahhoz, hogy azonnal használatba vegyük őket. Eladtam az óram, hogy megvehessem a fésűket. És most talán elkészíthetnéd a vacsorát.